

- ⊗ a felhasználók regisztrálása,
- ⊗ felhasználóképzés és segítségnyújtás a felhasználóknak,
- ⊗ felügyelet (a problémamentes működtetés),
- ⊗ monitorozás, szűrés, letiltás.

A hatodik fejezet módszeresen végigvezet bennünket a szabályzatok megalkotásának folyamatán. A könnyebbség kedvéért a szerző tizenkét lépésre bontja a folyamatot, gondosan indokolva az egyes lépések szükségességét. Ennek a folyamatnak fontos része az az ellenőrző lista, amellyel nemcsak a fejezet végződik, hanem a nyilvános internet-eléréssel kapcsolatos szabályozási tevékenységünket is végződnie kellene, pontosabban, amely a szabályzatok nyilvánosságra hozását megelőző lépés kellene, hogy legyen. Az irodalomjegyzék és a hasznos webhelyek válogatott listája mellett a függelékben számos, mértékadónak tekinthető szabályzatot s irányelvet találunk.

Koltay Tibor

Die Schulmedothek im Unterrichtsprozess / [die Publ. wurde erarb. von der Expertengruppe "Nutzungsmöglichkeiten de Schulbibliothek im Unterricht"]; Red. Niels Hoebbel. – Berlin, Ehem. Dt. Bibliotheksinst., 2000. 117 S. – (Dbi-Materialien ; 199) ISBN 3-87068-999-4

Iskolai médiatár a tanulási folyamatban

A hajdani *Német Könyvtári Intézet* utódszervezete (EDBI = Ehemaliges Deutsches Bibliotheksinstitut) szakértői gárdája által összeállított kiadvány 11 tanulmányt tartalmaz, melyek mindegyike az iskolai médiatárnak az oktatási folyamatban betöltött szerepét hivatott megvilágítani. Fontos tisztázni ugyanis – miként azt a szerkesztő, *Niels Hoebbel* rövid, de tartalmas előszavában megállapítja –, hogy mi is teszi az iskolai médiatárat érdekessé az oktatás számára. Miben is áll ennek a „tanulási térnek” a jelentősége? Abban talán, hogy didaktikai kreativitásra és módszertani nyitottságra ösztönöz, vagy abban, hogy

egyéni választási lehetőséget biztosít a különböző médiumok között? Netán az információkhoz és az irodalomhoz való gyors hozzájutás, esetleg a tanulást serkentő atmoszféra miatt fontos hely a médiatár az iskolában? Egyetlen aspektust sem ragadhunk ki mint általánosan érvényes választ, márcsak azért sem, mert az információs társadalomban az új médiatechnológiák megjelenése az iskolai médiatárak lehetőségeit is jelentősen kiszélesítette. Ezáltal döntő fontosságúvá váltak a könyvtárak életében végbemenő változások, olyannyira, hogy a médiatárak az iskolák koordináló központjaivá léptek elő. Ezt a változást a hagyományos „iskolai könyvtár” elnevezést felváltó „iskolai médiatár” is jól jelzi. Az EDBI brosrúja, amely egyben az azóta megszűnt intézet utolsó iskolai könyvtárakkal kapcsolatos kiadványa, az iskolai könyvtárak feladatait átértelmező reformtörekvésekhez kíván hozzájárulni elméleti alapvetéseivel (az első 4 tanulmány) és konkrét oktatási projekteivel, téma-és óravázlatokkal (további 7 tanulmány) egyaránt.

Az első tanulmány – *Horst Dichanz* írása – az iskolai médiatárak pedagógiai funkcióját vizsgálja a jelenlegi iskolai- és oktatási reform folyamatában. A tanulóközpontú és cselekvésorientált oktatás, a média világában való jártasság kialakítása a sokoldalúbb és hatékonyabb információszerzés- és feldolgozás érdekében, a nyitottabb oktatás, melyhez az önálló tanulás támogatása és a projektmunka éppúgy hozzátartozik, mint az időnkénti nyílt minőségellenőrzések – nos mindez új kihívásokat jelent az iskolai médiatárak számára. Itt a rendelkezésre álló információs- és munkalehetőségek összessége lehetővé teheti, hogy a tanulók újabb ösztönzéseket kapjanak referátumaik és dolgozataik minőségének további javításához.

Andreas Papendieck és *Irmgard Kempter* tanulmánya az iskolai médiatárban zajló tanulási folyamatokat elemzi. Részletesen áttekinti az információkutatás stratégiáit a hagyományos könyvtári keresési eljárásoktól a digitális médiumok, multimédiás esz-

közök alkalmazásán át az internetes keresésig. Az oktatás elsődleges célkitűzése a tanulók megismertetése a napjainkban meglévő információs eszközök sokféleségével. A következő lépés az információk elemzése, értékelése és alkalmazása – például prezentáció formájában, mely éppúgy végbemehet az osztályteremben, mint a médiatárban. A médiatár a felfedező és projektorientált tanulás terepeként valamennyi oktatási szint, korosztály esetében bekapcsolható a tanulási-tanítási folyamatba, jóllehet komolyabb kihívást jelent a tanárok számára is. Nem szabad azonban megfeledkezni arról, hogy a multimédia csak eszköz az ember egyéni tudásának „megkonstruálására”. A cselekvésorientált tanulás keretében létrehozott egyéni multimédiás alkotások merőben új didaktikai perspektívákat nyithatnak.

Az alsó tagozatban kezdődő és kibontakozó „irodalmi élettel” foglalkozik *Edelgard Moers*. Az olvasás tanításának a tanuló egész személyiségére kell irányulnia, és a tanulás minden szintjén – a kognitív, szociális, érzelmi, személyes stb. tanulási szinteken – egyaránt biztosítani kell számára a tanulási esélyeket. Egy szöveg befogadása – olvasása vagy meghallgatása – konstruktív tevékenység, teljes és aktív folyamat a tanuló számára. Az irodalomoktatásban különösen fontos szerepet játszanak a kreatív munkaformák – a szövegek tartalmának írásbeli, vizuális, akusztikus, plasztikus, zenei stb. megformálása. Ezek révén könnyebben kiépíthető a tanuló és a szöveg közötti személyes kapcsolat.

Moers témáját folytatja *Jochen Dreier*, immár az idősebb, felső tagozatos korosztályra (vö. Németországban: Sekundarstufe), közülük is a 7. osztályosokra koncentrálna. Az alsó tagozattal ellentétben a 7. osztályosok esetében arról szól az olvasás támogatásának speciális feladata, hogy miként lehet kivédeni az olvasástól való elfordulást, amely erre a korosztályra olyannyira jellemző. Gyakorló könyvtárostanárok számos ötletet meríthetnek a tanulmányból: az iskolai médiatár állományának

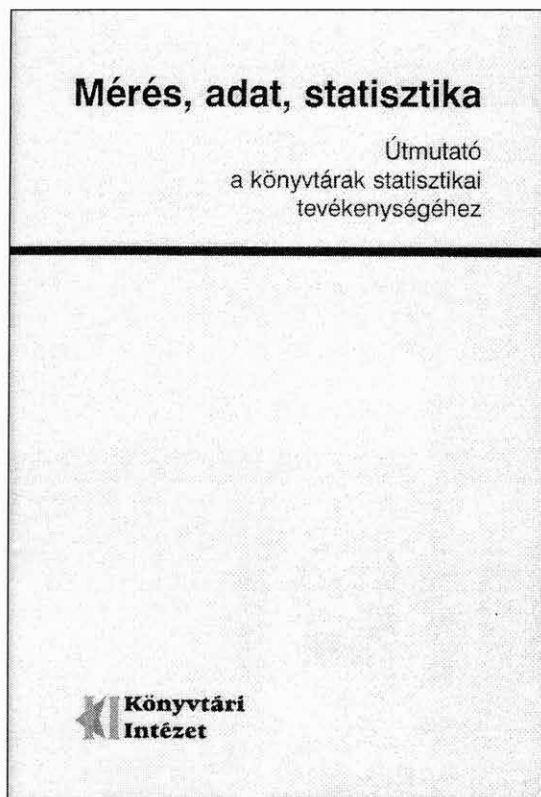
összetételétől és rugalmas nyitvatartási idejétől kezdve a kommunikatív atmoszférán és „happening”-eken át a tanulók kreatív tehetségének felkeltéséig és aktivizálásáig, elvezetve őket egy adott könyvhöz.

Gyakorlati ötlettárként is szolgálnak a gyűjtemény második részének projektjei, melyek között találunk alsó tagozatos tématerveket (például a patakban zajló élet vizsgálata; a dinoszauruszok „életre keltése”; az egészséges táplálkozás) és „felsős” illetve gimnáziumi projekteket egyaránt (például: Középkori mondák és legendák; Felfedezések és hódít

ások a középkorban; Német történelem 1919–1949). Szinte valamennyi projektben fontos szerepet kap az iskolai médiatár kreatív használata.

A közoktatásban – azon belül is elsősorban az iskolai könyvtárak életében, feladataiban – végbemennő tartalmi és technikai változásokat naprakészen tükröző tanulmánykötetet jó szívvel ajánlhatjuk a pedagógia elméletével és gyakorlatával foglalkozó szakembereknek: iskolai könyvtárosoknak, pszichológusoknak, tanároknak.

Eger Veronika

Mostanában jelent meg a Könyvtári Intézet kiadásában Somoogy József munkája, a *Mérés, adat, statisztika. Útmutató a könyvtárak statisztikai tevékenységéhez* c. összeállítás.

A tartalomból:

Bevezető sorok; Egy dióhéjnyi történet; Honi szemléletváltozás (Könyvtárosok; Könyvtári rendszer); Egy kis elmélet (Mennyiség és minőség; Mérés és adat; Mintavétel; Kivetítés; Adat és mérés; Csapdák; A csapdák elkerülése; Viszonyszámok; Statisztika); Gyakorlati tudnivalók (Az adatgyűjtés rendszere: kik szolgáltatnak adatot, kik gyűjtik össze az adatokat, hogyan egyesülnek és jelennek meg az adatok, hány adatot kell kezelni); Az adatok, amelyeket szolgáltatni kell (általános tudnivalók, azonosító adatok, működési feltételek, forgalom).

A kötet mellékletei:

1. sz.: Jelentés a könyvtárak 2004. évi tevékenységéről
2. sz.: Jogszabályok
3. sz.: Szabványok
4. sz.: Fogalomértelmezések
5. sz.: A könyvtártípusok és kódjai